

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre 16 kor.
 Negyedévre 4 "
 Helyben házhoz hordva:
 Egész évre 20 kor.
 Negyedévre 5 "
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre 24 kor.
 Negyedévre 6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
 ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

A szerkesztőség kérésre visszadadja
 vagy megörökösíti nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

A „kilátások nem javultak“

A magyar kormány félhivatalosa a Budapesti Tudósító eddigi szokásától eltérőleg háborús híreket közöl s ezeknek a veleje az, hogy »a kilátások nem javultak«. A nagyhatalmak ugyan nagyban fáradoznak a béke érdekében, sőt Oroszország most már a cár elnökiere alatt tartott minisztertanács nyomatékosságban inti Szerbiát békére, — de a jóindulatu intézkedéseknek aligha lesz foganatjuk, annyira elvakította a szerbeket a harci mámor. Az eddigi biztatás és bujtogatás onnét Pétervár felől, olyan eredményes volt, hogy most már maga a bujtogató sem bír a háborunak általa felidézett szellemével.

A békés szellemhez való visszatérés most már annyival nehezebb lett Szerbiának, mert a magyar-osztrák-monarchia feltételei most már keményebbek. A leszerelésen és a területi kárptólásról közvetlenül monarchiánk előtt történendő lemondáson kívül most még a felől is biztosítékot kíván a kettős monarchia Szerbiától, hogy azok a sokat emlegetett bandák nem fognak később sem kellemetlenkedni.

Es ez, hogy t. i. a feltételek keményebbek lettek, egészen természetes is. Volt elég idő meggondolni a dolgot. Most már, mikor a teljesen ok nélküli szerb fészkelődés monarchiánkat is csapatkiegészítésre kényszerítette, ami tagadhatatlanul áldozatba került, most már csak akkor lehet abbahagyni a további lépéseket, ha Szerbia teljesen megfelel mo-

narchiánk követeléseinek s egyuttal biztosítékot nyújt arra, hogy a jó szomszédságot nem fogja többé megzavarni.

A balkáni mozgalmakról újabb tudósításaink a következők:

Bandák előnyomulása.

Sarajevó, március 22. Ideérkezett jelentések szerint a legutóbbi napokban a szerb kormány rendeletére több bandát egész a monarchia határáig toltak előre.

Az albánok Montenegró ellen.

Konstantinápoly, március 22. Az Ikdám kifejti, hogy az Ausztria-Magyarország és Szerbia közti háboru nemcsak az európai egyensúlyt zavarná meg, hanem a szomszédokra is káros volna. E kérdésben a lap állítása szerint Pallavicini őgróf nagykövet, a nagyvezér és az ideiglenes külügyminiszter tárgyalásokat folytattak. A porta, amennyire hatalmában van, azon fog igyekezni, hogy megakadályozza az Ausztria-Magyarország és Szerbia közötti háborut.

Mértékadó portakörök állítása szerint a külügyi kamarai bizottság valószínűleg ma készíti el az entente jegyzőkönyvről szóló jelentését és azt szerdán terjeszti a kamara elé megvitatás végett. Az ellenzék nagyobb lesz, mint eddig hitték.

Mitrovicából két zászlóalj indult el Ipekből az albánok közt nagy az izgatottság Szerbia és Montenegró ellen.

A szerbek hadikészülődése.

Szerbiából jövő újabb tudósítások jelentik: Az esetleges háborunak a követ-

kező terv az alapja: A háboru hadászati-tilag védelmi lesz; a hadsereg ütközet esetére kragujeváci, kruseváci és kraljevói hegy-háromszöget fogja védhelyül felhasználni. Egy második ütközetet Nis mellett fog kiküzdeni.

A határok szó nélkül nem engedtetnek át. A Kraljevómelletti elsáncolt csapatok feladata lesz, hogy az ellenségnek a Dunán át való előnyomulását megakadályozza. Belgrádot valószínűleg csak felületes védelemben részesítik, Szemendriát erősen védik. A dunai vonal éles őrzet alá jut. Következtetik a Morva nyugati oldalán történt katonai intézkedésekből, hogy Szerbi Montenegróval együtt akar a szandzsák felé operálni.

Bulgária Szerbia ellen.

Szófia, március 21. A hivatalos Vreme konstatálja az osztrák-magyar szerb konfliktust és a következőket mondja: A bolgár közvélemény eddig keveset foglalkozott a konfliktussal, végül azonban fel kell vetni azt a kérdést, hogy mily magatartást fog Bulgária tanúsítani egy esetleges háboruval szemben. — Az orosz sajtó az utóbbi időben annak a kívánságának adott fejezést, hogy szeretné Bulgáriát Szerbia oldalán látni. Bulgária elfelejthetne minden rosszat, amit Szerbia részéről tapasztalt, még azokat a szerb támadásokat is, amiket Macedóniában elkövettek, de semmiesetre sem áldozhatja fel saját reális érdekeit és nem vonhatja magára egy másik államnak a gyűlöletét, csak-hogy oly hiábavaló áldozatokat hozhasson, amelyek a nemzeti és állami érdekeket sérthetnék.

„TISZÁNTÚL“ TÁROZÁJA.

Magnoliák.

Irta: Minnie Heide.

Ulrika néni minden évben elutazott. Még pedig mindig ugyanabban az időben. Mikor a magnoliák nyíltak. Volt valami titokzatos ez utazásában, mit rokonai minden kíváncsiságuk dacára sem tudtak felfedezni. En a magam részéről az utazásban képzeletemben mindig résztvettem s valami gyönyörűt, valami remek dolgot gondoltam. De soha életemben kérdést nem intéztem hozzá e tárgyban.

Ulrika néni meg én nagyon jól értettük egymást. Sok volt bennünk, bensőnkben a rokonvonal. Ez főképpen akkor nyilvánult, mikor nagy és mély vonalomban ébredt lelkemben, melyet reménytelennek véltem. Az a férfiut, kit szerettem, majdnem kétszer oly idős volt mint én. Özvegy ember volt, két remek fiucska apja. Régi idő óta voltunk élénk barátságban s néha napján valami gyenge mosolygásféle lopódzott komoly arcvonásaira, főképp olyankor, mikor a fiukkal csintalankodtunk.

Hogy szerettem, azt úgy látszik Ulrika néni hamarabb észrevette, mint jómagam. Többnyire hozzá látogattam el olyankor, midőn az

özvegy néni s fiainál voltam. Utam ugyanis arra vitt, hol vadszőlőbenőtte házacskája állott. Eleinte nagyon sok mesélni valót találtam, ha a komoly férfiutól s sötétszemű fiaitól jöttem. Később már második természetemmé, szükségletemmé vált, hogy a két fickóval üzött fásaszító játék után nála pihenőt tartassak. Eközben álmodni kezdtem, Ulrika néni karosszékét szoroson az enyim mellé toltam, kezemet a magái közé vettem vagy kacsu, gyengéd izületű kacsóival gyengéden végigsimogattam hajamat. Ez a becézetés oly végtelenül jól esett, hogy mozdulatlanul ülve maradtam.

Sohasem hagytam el gazdagabb szívvel kedves, szeretett hajlékát, mint az olyan órák után, mikor amugy istenigazában, teljes lelkünk-ből, kedélyünk legbensőbb rekeszéből fakadó érzélemmel hallgathattunk. Az élő beszéd, a szó, néha már a hangjával is tovaüzi a gyengédséget.

Szerelmesemmel — kit első házassága ki nem elégített, — szintén a kimondhatatlan ki-magyarázhatatlan boldogság ily néma órájában találkoztunk, melyet a világ minden kincséért sem adnék tovább. Szentnek tartom s tartottam mindig.

Es ez éppen akkor történt, mikor a magnoliák nyíltak!

— Egy-egy ágat odaadtunk gyerekeink

kicsiny kacsóiba s úgy mentünk be velük Ulrika nénihez.

Örömkönyvek között zárt a szívére mindannyiunkat. De szemem semmiféle csodálkozást sem árult el.

Néhány nappal később Ulrika néni egy kérelmet intézett hozzám.

— Az ember egyre öregebb lesz, Hildám, — mondta. — Holnap a rendes évi utamra indulok. Magad mondottad, hogy képzeletben már sokszor elkísértél Velem jönnél hát ez egyszer? Benső óhajt, édes kívánságot rejtek a szívemben e kérésben előadásakor, melyet azonban csak holnap közölhetek veled.

Három napról volt szó, de én azért nagyon szívesen kísértém el. Hogy ez mit jelent, azt csak az oly szív tudja megérteni, mely a szeretett férfiut három napra kénytelen elhagyni.

Utunk messzire elhagyatott magános fészekbe vezetett; szegényes, kicsi temető volt utazásunk célja. Egyszerű, fekete márványkereszt, melyet remek Magnolia bokor árnyalt; ez elé Ulrika néni letérdelt s hosszabb néma imát mondott.

Forró fájdalom, de egyuttal forró boldogság árasztotta el szívemet s zokogva simultam a fájdalomába elmerülhöz, kinek határ-

A MÁV. és a háboru.

A Máv. igazgatósága jelenti: Katonai szállítások miatt szedett teherkocsikba rakandó teljes kocsirakományu polgári teheráru szállítványok tolyó év március 22-től bezárólag március 25-ig bosznia-hercegovinai állami vasutak állomásaira fel nem vehetők. Már felvett és utban lévő ily áruk, melyek március 22-ig Bosznia-Bródba meg nem érkeznek, feladók rendelkezésére bocsájtandók. Élőkre, gyorsáruk és teherdarab árukra ezen korlátozás nem vonatkozik.

Oroszország határozata.

Berlin, március 22. A Berliner Tageblatt jelenti Pétervárról: Carszkoje Szeoban minisztertanács volt a cár elnöktete alatt, amely kimondotta, hogy minden intézkedés megteendő a háboru elkerülésére. Izvolszky hangsúlyozta, hogy háboru esetén az európai egyensúly megzavartatnék és a hatalmak e körülményeknél fogva könnyen kényszerítve lehetnének az aktív részvételre. Kaposcev miniszter kijelentette, hogy Oroszország épp most kezdte kiheverni hatalmas pénzügyi veszteségeit. Háboru esetén azonban az utóbbi évek fáradozásának eredménye kárba veszne. Redinger hadügyminiszter úgy nyilatkozott, hogy a hadsereg az újjáalakulás útján van, s nincs teljesen elkészülve a háborura. Ugyanígy nyilatkoztak a kabinet többi tagjai. A minisztertanács elhatározta, hogy tudtára adja Szerbiának, hogy több békeszeretetet kell mutatnia.

Szöknek a szerb katonák.

Szófia, március 21. Tegnap óta tömegesen érkeztek ide szerb munkások, akik között állítólag számos katonaszökevény van. A lapok szerint a határvidék tele van szerb katonakötelesekkel.

Háboru küszöbén.

A külügyi helyzetben nem mutatkozik semmiféle változás. A dolgok további fejlődése

attól függ, mennyiben sikerül a hatalmaknak megegyezniök és mily hatása lesz a hatalmak eljárásának Belgrádban? Szerbia legutóbbi memoranduma után itélve, amelyet valamennyi hatalommal közölt, kivéve Ausztria-Magyarországot, a kilátások nem javultak. Az idő rövidségére való tekintettel Anglia és Franciaország komolyan törekszenek, hogy eljárásukat minél inkább gyorsítsák. A tárgyalások ezidőszertint folyamatban vannak és a döntés e hét folyamán meg fog történni.

Belgrádi jelentés szerint Szerbiában a *kangulat nem vált kedvezőbbé.* Határozottan hire jár, hogy az udvari különvonat, amely háboru kitörése esetén *Péter királyt és családját az ország belsejébe viszi,* készen áll. Szerbia az utóbbi hetekben a bandák fegyverkezését is fokozott eréllyel látta el, mint ahogy az eddig köztudomásu volt. Mind e jelenségek kétségtelenül bizonyítják, hogy a döntés már nem soká késztetik.

A hatalmak akciója.

Róma, március 22. A Stefani-ügynökségnek jelentik Londonból mai kelettel: A hatalmak között állandóan folyik az eszmecsere abban az irányban, hogy az általuk Belgrádban teendő új lépésnek konkrét alakot adjanak oly célból, hogy Szerbiát rábírák a leszerelésre és az Ausztria-Magyarországgal való kereskedelmi szerződési tárgyalások újból való felvételére.

A szerb követ elhagyja Bécsset.

Berlinből táviratozzák, hogy Simics szerb követ minden előkészületet megtett már arra, hogy Bécsset elhagyja.

A béke feltételei.

A »Berliner Tageblatt« értesül Bécsből, hogy Ausztria-Magyarország igen súlyos feltételeket szabott Szerbiának. Nem fogad el semmiféle közvetett nyilatkozatot. Szerbiának ki kell jelentenie, még a hét elején, minden közvetítés nélkül hogy le-

szerez, minden területi kárpótlásról lemond, és teljes biztosítékot nyújt arra nézve, hogy a bandák nem fognak mozogni.

Montenegró a háboruról.

Konstantinápoly, március 22. Az itteni montenegrói követet meginterjuvolla egy újságíró. A követ kijelentette, hogy háboru estén föltétlen számítanak Oroszországra. A háboru kitörését 8—10 nap határidőhöz kötik.

Összeesküvés Péter király ellen.

Belgrád, március 22. Belgrádban megszámlálhatatlan az összeesküvők száma. Az összeesküvőknek az a tervük, hogy Péter királyt a háboruba belekényszerítsék s ha ennek ellenében is a béke mellett foglal állást, úgy megfosztják trónjától és György herceget ültetik a szerb trónra. Belgrádban egész biztosra veszik György királyságát. Györgyöt a királyá koronáztatás után a háboru föltétlen viselésére fogják kényszeríteni.

Oroszország készül valamire.

Magdeburgból táviratozzák, hogy a poseni orosz katonakötelesek részére behívók érkeznek. Eddig több száz orosz katonaköteles hagyta el a várost.

György urfi még mindig izgat.

György trónörökös egy diákokból álló csapathoz ezen beszédet intézte:

— Szerbia minden fegyverfogható polgárának talpra kell állania. Tisztán elszántságunkon és készenlétünkön mulik minden, hogy a veszedelmet elhárítsuk.

A hatalmak békeakciója.

Bécs, március 22. A külügyminisztérium félhivatalosan jelenti, hogy a hatalmak akciója következtében a Szerbia ellen teendő lépéseket, t. i. az ultimátu-

tan szegénysége mellett nagy gazdaságot kettőzött erővel éreztem.

— Hildám — szolt végre halkán s maga mellé húzott le az igénytelen kicsi padra, melyet a szomorufüz ágai árnyaltak, — ezt a sirt a te gondjaidra bizom; ha majd szemeim végleg lehunytak, te nem fogsz megfélekedni róla.

Amennyire tele van most a te kicsi szived, úgy volt boldogsággal tele az enyim is valamikor. Az iránt, ki ez egyszerű halom alatt nyugszik. De karja egyetlenegyszer sem zárhatott a kebelére. A véletlen vezetett a házához. — Epp oly fiatal voltam akkoriban, mint te ma. Őszült már a haja. Gyermektelen házasságban élt a nejevel; mindkettő egyformán vidámnak, egyformán boldognak látszott.

Valójában azonban egészen másként állott a dolog. Mennél mélyebben tekintetem bele a viszonyokba, annál tisztábban láttam, hogy egy nagy vágnak a betege ő. Ama mélyen érző, finom lelkek közé tartozott, kiket csakis a hasonló mélységű lelkek boldogíthatnak.

Ezt a mélységet feleségénél fel nem találta; ez erről a vágyódásról mitsem tudott, mitsem sejtett. Kicsi. fürgé, csinos jószág volt. Tarka pillangó, aki után kezünket kinyújtjuk, kin azonban mégis csak akkor örülhetünk, ha röpdősni látjuk. S röpdősött is ez az ő pillangója, amint a szive, lelke csak kívánta.

Amennyire tudtam, megkíséreltem a magányos férfiú megvizsgálását. Különös figyelemmel voltam rá, érdekeiben résztvevni par-

kodtam. Szóval megpróbáltam, amit lehetett. Eleinte nem igen figyelt rám, később e gondosságomat megszokta. Azután bizalmasabbak letünk s végre második természetemmé vált, hogy mindent megtárgyaltam vele, ami bensőleg érdekelt.

Hogy kölcsönös vonzalmunk a barátság érzeténél több, annak egész véletlenül egyszerre jöttünk tudatára. Levelet kaptam édes atyámtól azzal a hírrel, hogy anyám megbetegedett és hegy ápolására gyorsan haza kell mennem.

Az édes anyám betegsége által okozott ijedségembe még másik égető fájdalomérzet is vegyült, amelyről magam sem tudtam magamnak számot adni.

Menekültem önmagam elől.

Egyedül találtam a társalgóban. Felesége éppen uton volt. Mikor megpillantott, egészen megijedt. Némán odaadtam neki édes atyám levelét. Azt a halálosan szomorú pillantást, melyvel visszatda, sohasem tudtam elfelejteni. Egyetlen vigasztaló szó nélkül történt.

Később szívdobogva néztem az ablakomból, mint sétál mély gondolatokba merülve, fel-alá a kertben.

Nagy virágkedvelő volt s különösen a magnoliák voltak kedvencei. Egy remek példány volt a kertben, csak három bimbója nyílt még ki. Jaj annak, ki ezekhez hozzányulni mert volna.

Most pedig láttam, hogy megáll s egyiket a másik után lemetszi. Visszaléptem az ablak-

tól, rávettem magamat ágyamra s görcsös zokogásba törtem ki.

Csak mikor esteledni kezdett, szedtem össze magamat, lementem a kertbe kedvenc helyemre, a vadszőlő által bevont kicsi lugasba.

A kis fapadon ott feküdt a három magnolia-virág.

Anyám nemsokára azután meghalt s édes apám is csak két évig élte túl. Aztám magamra maradtam.

Ekkor aztán egy szép napon ezt a levelet kaptam.

Ulrika néni keze láthatólag reszketett, mikor zsebéből kivette s odanyújtotta nekem. Kezeibe temette arcát én meg, minden idegszálam reszketve, az erőteljes, sárguló írást kibetűztem: Ulrika!

Midőn a bucsut megelőző napon a magnoliákat kedvenc helyedre helyeztem, tudtam, hogy épp oly némán fogod őket fogadni, mint ahogy én őket adtam. A mi szerelmünk olyan, mint azok a virágok, fénylő és tiszta. Ránk nézve nem létezik szerelem becsülés nélkül, de élet sem szerelem nélkül. Elhagylak, hogy halálomban tiéd legyek. Te azonban tartsd meg életedet

halott Jánosodnak

A nap nevetett, zengtek a madarak, illatoztak a virágok — nem mertek megmozdulni. Megborzongatott annak az érzésnek nagyszerűsége, mely életet ad vagy halált hoz.

mot elhalasztja a legvégső határig, amely azonban csak a hét végéig terjedhet s két feltételt köt ki:

1. Szerbia lemond minden terület nagyobbítási szándékáról;
 2. leszerelés az egész vonalon.
- Ezekről félreérthetetlen nyilatkozatot követelünk.

Bizonyos, hogy Francia-, Angol- és Olaszország becsületesen törekszik a békére, csak Oroszországtól függ az akció sikere.

Ha e hét végéig nem sikerül a hatalmaknak Szerbiát észre téríteni, akkor kénytelenek leszünk magunk kezébe venni az ügyet és saját felfogásunk szerint rendezni a Szerbiával való viszonyt.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Budapest, március 22.

A képviselőház mai ülésén *Jusik* Gyula elnökölt. A múlt ülés jegyzőkönyvének hitelesítése után a Ház harmadszori olvasás után is elfogadta az állami köszémbányászat fejlesztéséről szóló törvényjavaslatot. A mai ülésen tovább folytatták *Sziklay* Ottó indítványának tárgyalását a pozsony-országhatárszéli villamos vasut engedélyezése tárgyában.

Sziklay Ottó is felszólalt a mai ülésen, s a múlt ülésen elhangzott azon véleményekre válaszolt, hogy Pozsony germanizálását a villamos kiépítése elő fogja segíteni. Igyekezik rá cáfolni ezeket és kéri indítványának elfogadását.

Kmetty Károly hosszúra nyújtott beszédében igyekezik bebizonyítani, hogy a pozsonybécsi villamos nem fogja elősegíteni Pozsony magyarosodását s még a piacnak is ártalmára lesz.

Kmetty Károly polemizál azokkal, akik azt tartják, hogy a pozsonybécsi villamos elősegíti Pozsonynak, az immár szépen magyarosodó városnak germanizálását. Annak a magyarozását kezdi, hogy micsoda céljai lehetnek ennek a vasutnak, mert azt mondják, hogy Bécs közlekedésének ez a vasut nagyon hasznos lesz. Nem tartja magát közgazdásznak, még magángazdának sem mondhatja magát (Derűtlenség), úgy nem tudja, megfelel-e a valóságnak az, amit a pozsonyi gazdasszonyoktól nyert értesülések alapján megtudott (Derűtlenség, halljuk, halljuk.) Közlekedés szempontjából nem kecséget a villamos kiépítése előnyökkel. Köztudomású dolog ugyanis, hogy Pozsony piaca minden tekintetben gyéren van ellátva élelmiszeri cikkekkel. Még a környékből sem tudja beszerezni azt, amire szüksége van. A mezőgazdasági termelők csöppet sem igyekeznek azon, hogy Pozsony piacát ellássák, hanem sietnek Bécsbe s ott adják el a termékeket. Meg kell tehát akadályozni, hogy Pozsonyt kiéheztessék (Felkiáltások: Dehogy! Dehogy!)

Attér annak tárgyalására, hogy lesz-e a vasutnak ipari szempontból haszna. Ugy tartja, hogy nem lesz. Pozsony tehetős emberei eddig Bécsbe jártak, s szórakozás közben vásároltak be Bécs belvárosában kisipari szükségleteiket.

Ezután a koronázási Gomb-térről majd minden félórán indul a villamos, ellehet tehát képzelnünk, mi fog bekövetkezni.

Egy hang: Zöldségeket beszél!

Markos Gyula: Mem zöldség az, úgy lesz az, ahogy mondja.

Elnök: *Markos* Gyula képviselő urat figyelemztetem, hogy ne zavarja a szónokot.

Kmetty Károly tíz perc szünetet kér.

Elnök az ülést tíz percre felfüggeszti.

Szünet után.

Elnök az ülést újból megnyitja.

Kmetty Károly tovább folytatja beszédét. Bebizonyítani igyekezik, hogy a nagyobb város huzza magához a kisebbet. Fejtegeti azt, hogy a magyar dáma, a magyar gavallér a magyar iparterméket nem vásárolja.

Kmetty Károly 2 óráig beszél a javaslat visszavonását kéri.

Az ülés 2 órakor ért véget.

Minisztertanács Kossuth lakásán.

Tegnap délután 4 órakor *Kossuth* Ferenc lakásán minisztertanács volt. A tanácskozáson a kabinet összes tagjai megjelentek. *Wekerle* Sándor miniszterelnök tájékoztatta a kabinet tagjait a jelenlegi balkán helyzetről. A miniszterelnök tájékoztatásáról részletes értesítést nem lehetett kapni, mert azok olyan természetűek voltak, hogy azok hírlapi közlése a legujabban kiadott miniszteriumi rendelet értelmében meg vannak tiltva.

A váradi bakák indulása.

Tegnap este 10 órakor, amikor rendes körülmények között már a fél város aludni szokott, a Rákóczi-úton hatalmas emberár hömpölygött. Ünnepi ruha volt mindenkin és mégis a hangulat olyan komoly volt. Mindenütt *Bosznjáról*, *Szerbiáról* és a magyar katonákról beszéltek. Mintegy tizezer ember hullámozott le és fel a kivilágított úton és várták a katonákat.

Kilenc óra volt. A város minden utcájából csoportok indultak utnak és mindnyájan a vasúthoz igyekeztek. Kilenc órát kongatta a Barátok templomában az óra, a katonák jövetelének ideje ekkorra volt kintűzve, az emberek izgatottan jártak fel s alá s kíváncsian kérdezték az újonnan jövőktől:

— Jönnek már?

S a katonák nem jöttek. Az izgalmas várakozás alatt pedig bent a vár udvarán felszerelve indulásra készen állottak a katonák. Fél tíz. A vár udvarán mindnyájan együtt vannak a behívott katonák. Katonás parancsok hangzanak el s aztán a zenekar belekezd a *Radetzky* induló hangjaiba és megindult a menet.

A tisztikar tagjai karon fogva legelől lassan jönnek utánunk a zenekar katonás rendben, de szintén lassan és aztán a katonák, a közemberek. Nem sorokban, hanem összevissza az úton szétszórtan mentek a katonák. Csaknem minden katona közül fiatal sápadt kisirt szemű asszony kézen vezetve egy kis járnai alig tudó gyermeket. Egy másik csoportban a katona szemetei van könnyel és az ölében egy kis pólyás babát viszen, a kis baba mosolyog az apjára, tetszik neki az apja fején lévő fényes gombu sapka. Mellettük megy a fiatal asszony, meg a gyermek nagyapja, ezek

viszik a katona felszerelését s mindnyájan olyan komorak.

Amott teljesen egyedül ballag egy katona, az arca nem is olyan szomorú s igen szívesen beszél.

— Nem sajnálja itt hagyni a várost?

— Nem én.

— Aztán miért nem?

— Ugyan mit sajnáljak rajta. Nincs nekem itt senki, akit sajnálni kellene. Az apám megölte az anyámat, ezért most üli az éveit. Én napszámos voltam, egy asszonyom volt, de az is elhagyott. Bár már holnap este kéne a szerbekkel megütközni . . .

Az állomás előtt mozdulni sem lehetett a nagy embertömegben. Mikor ideért a menet, a katonai zenekar vig magyar csárdásba kezdett, hogy feledtessen egy pillanatra minden but és aggodalmat. És amikor harsogott a trombita s pergett a dob, élesen, mint egy vészmadár sivitett a már várakozó katonai vonat mozdony-fütyölője s ez tulharsogott minden zajt. Az elválás pillanata ettől kezdve rohamosan közelgett s mindenkinek szívében feltépte a sebeket s könnyezett mindenki.

A pályaudvaron diszszázad állott fel élén a lobogóval, e mellett a zenekar, majd a tiszték. Az 507 sz. vonat első része 14 kocsiból összeállítva az első vágányon állott. A katonák bevonulása után kürtjelzéssel adták tudtára a diszszázadnak, hogy kezdetét vette a felszállás, amelynél érzékeny jelenetek játszódtak le.

*

Szomorú képekben, megrázó adatokban nem volt hiány.

Egyik tartalékos a kis fiát karján vitte a vasuti kocsiig. Szívéhez akarta szorítani addig, ameddig lehetett. Következett a beszállás. Az apa még mindig ölben tartotta a kis fiát. A vezénylő tiszt látta és nem szólt. Jött az indulás. Akkor szeliden figyelmeztette a parancsnok a tartalékosat:

— Beszállani!

Az apa még egyszer megcsókolta a kis fiút s átadta egy öreg, ősz embernek — az unokát a nagyapának. A kik látták, kicsordult a könnyük s az elutazók közül hányan sóhajtottak fel, irigylve azt a szerencsést a szerencsétlenségben, a ki legalább utolsó percig együtt lehetett a kicsi fiával.

S ki tudja, nem volt-e az a perc valóban az utolsó?

Egyik homorogi tartalékos otthon maradt a felesége három gyermekkel és egy fél kenyérrel. Egyebük nincs — most már az sincs, a ki a fél kenyérhez másikat keressen. Szalon-tán egyik tartalékos után két gyermek sir — és így tovább. Ez az igazi cifra nyomoruság!

Nem volna-e helyes, ezeknek a hátrahagyott félárvának a sorsát enyhíteni adakozással!

*

Fél óráig tartott a felszállás, aztán újabb kürt jelzés hangzott. A vonat indulhat. Egy katona fáklyával lép elő s a vonat ablakai elé áll, hogy az elrobogó vonatból kinéző katonákat még egyszer látni lehessen. Rövid vezényező hangzik, mire a zenekar ismét belekezd a *Radetzky* indulóba s a diszszázad tisztelgő állást foglal, a lobogót meghajtják a távozók előtt. Éles hosszú füty s aztán megindul a vonat. A katonák az ablakokba tódulnak. sapkákkal, zsebkendőkkel lobogtatva kiáltottak:

— Éljen a magyar!

Ez az éljenzés olyan önbiztatás féle volt. — Fájó volt az elválás és a távozók könynyeztek.

Lassan, szinte döcögve ment ki az állomásról a vonat s mikor az utolsó kocsi is eltűnt, az emberek még néztek utánuk egy bizonyos ideig s aztán gondolatban követték őket azon a hosszú uton, melynek célja olyan bizonytalan.

UJDONSÁGOK.

Tájékoztató.

Március 28. A Biharmegyei Kaszinó közgyűlése.

Március 29. és 31. Utimesteri vizsga az állami építészeti hivatalnál.

Március 30. Helyszíni tárgyalás a harmadik vashid ügyében.

Ápr. 1. A kath. kör böjti estéje d. u. 6 órakor a jogakadémián.

Április 3. Geyer Stefi hangversenye a Csarnokban.

Ápr. 15. A kath. kör hangversenye d. u. 6 órakor a főgymnáziumban.

Hol a rendőrség?!

Imádságra tanítja az anya gyermekét, jellemről beszél neki az apa, műveltséget akar adni neki az iskola, becsületet kíván tőle a társadalom. A rendőrség pedig kéznél fogja az ifjút, elviszi *Benkő* antikváriumához s odamutat a kirakatba:

»Látod azt a könyvet? németül van írva, *Sanin* a neve. Én neked meg nem vásárolom, nem adom kezébe, de ha tetszik, megveheted, elolvashatod, aztán lehetsz nyomorult, züllött férgé a társadalomnak.

»Elfelelheted gyermekeséged imáit; szemébe röhöghetsz az édes apádnak, aki ostobán jellemről fecsegett egykoron; rácsafolhatsz az iskolára, mely embert, művelt embert akart belőled faragni; szembe köpheted a társadalmat, mely elég együgyű volt tőled valamikor becsületét remélni.

»Hogy nekem mi lett volna a kötelességem, ahhoz neked semmi közöd. Hogy *Benkő*nek miért szabad büntetlenül árulgatni a nyomor ördögét, ahhoz te még nem értesz. Hogy törvény is van, az az én dolgom.

»Ha aztán egy szép napon megutálsz piszkos étedet s a bróm helyett, melyet évekig szedtél kanálszámra, úgy találod, hogy legjobb volna neked egy jókora adag morfium, mely örökre (?) elfeledtetné veled ocsmány napjaidat, akkor ismét meglátogatlak. Nagy hűhót csapok, kérde-kérdem fűtől-fától, mért dobtad el hitvány étedet. Aztán, ha nem látják, markomba nevetek; én tudom miért. Te pedig aludni fogsz s nem félek, hogy kibökkented, hogy én voltam hóhérod!»

Szóltam és megmentettem lelkemet!

—ffy.

* **A jogügyi bizottság ülése.** Nagyvárad város jogügyi szakbizottsága március hó 26-án, esetleg folytatólag március 27-én délután 3 órakor a városházán ülést tart, amelyen a következő ügyek kerülnek tárgyalásra: 1. »Dispensaire» szabályrendelete. 2. A teherkocsik közlekedéséről szóló szabályrendelet. 3. A fizetési előlegekről szóló szabályrendelet. 4. A villamos mű új szabályrendelete. 5. Maresch Károly tartozására vonatkozó tömeggondnoki ajánlat.

* **Szerelmi tragédia.** Gyarmathy József beiényesi fogházőr Lidia nevezetű leánya már hónapok óta szerelmes volt *Czéklyás* Sándor

kereskedőségébe. A leány valóságos szépség volt. A legény, ki Csengeri Antal vaskereskedésénél volt mint segéd, szintén rajongásig szerette a leányt. Azonban egymásé nem lehettek, mert a legénynek nem volt kilátása, hogy ne-jévé tegye szerelmét s ezért ostromolni kezdte a szerelmes Lidit, hogy váljanak meg együtt az élettől. Levelék özönát küldötte a leányhoz hasonló tartalommal. Majd személyesen is kérlete leányt. Azonban az hallani sz akart róla. Czéklyás azonban rabja lett gondolatának s mivel látta, hogy szép szerével nem tud hatni a leányra, cselhez fordult. Mivel az utóbbi időben eltöltötték a leány szülei Liditől így tegnapelőtt irt a leánynak, hogy menjen ki másnap reggel a temetőbe, ő is ott lesz, mert igen fontos mondanivalója van. Lidia nem tudta elgondolni, hogy mit akar a szerelmese, s mivel a levél tele volt borús önfenygetésekkel, elhatározta, hogy elmegy a kijelölt helyre. Reggel már várta Czéklyás Sándor a szép Lidit a temető bejáratánál. Így aztán együtt mentek a temető egyik félreeső részére. A legény elmondotta a leánynak, hogy nem bír nélküle élni, kérte, hogy haljanak meg együtt. Lidia hallani se akart róla. Szerelmesen borult a legény nyakába és sirva kérte, hogy ne is beszéljen ilyen rettentő dolgokról. A férfi azonban elvesztette az esztét, kibontakozott a leány karjai közül s előrántva 9 mm. revolverét és a leány mellébe lött. A gyönyörű teremtsé sikkolva rogyott az egyik sirhantra. Ezután ön magának szegezte fegyverét s 2 lövést tett. Szintén összerogyott szerelmese mellé nyomban. A lövöldözésre elősiettek a közelben dolgozó emberek s borzadva látták a tragédia utolsó felvonását. Rögtön lakásukra vitték a szerencsétleneket, hol dr *Sugár* Bertalan adta az első segélyt. A golyó a leány tüdejét furta keresztül s hátbordák közt keresztül ment a testen. A fiatalember állapota sokkal súlyosabb, amennyiben az egyik golyó a szívburkot is érintette. A szerelmes pár egy percig se tért ez ideig eszméltre. Az orvos véleménye szerint a férfi nem marad életben, de a leány felgyógyulásához van némi remény. A szülők kétségbeesése leirhatatlan. Az egész helység osztozik a szerencsétlen szülők fájdalomában.

* **Két vasuti baleset.** *Vendel* Gyula belényes-lázuri segédjegyző tegnapelőtt Dragonyezsre akart utazni, hogy ott akadt dolgát elvégezze. Amint Belényes-Lázuron felszállt a vasuti kocsi, állva maradt a nyitott ajtóban s onnét integetett barátainak, kik az állomáson maradtak. A vonat elindult s már teljes sebességgel robogott, mikor *Vendel* Gyula hirtelen leesett a rohanó vonatról s még pedig oly szerencsétlenül, hogy a kocsi lépcsője elütötte a segédjegyzőt, kinek mindkét lábszárcsontja eltört. Az állomástól még látták a szerencsétlenséget s rögtön segítségére siettek a szerencsétlen segédjegyzőnek. Orvost hívtak, ki megállapította, hogy a sebesültnek mindkét lábszárcsontja eltört s véleménye szerint amputálni fog kelleni a lábakat. Az ismerősök körében nagy a részvét *Vendel* Gyula iránt. Ugyancsak belényesi tudósítók tesz jelentést egy másik vasuti balesetről, mely a *lunkai* iparvasuton történt. *Morse* Mikula (Miklós) 43 esztendő munkás, ki az erdőkihasználási vállalatnál dolgozott, haza felé tartott tegnap délelőtt. Amint az iparvasut pályáján haladt, utolérte egy gép, megterhelve faszálított kocsikkal. *Morse* Mikula, hogy hamarabb ha-zaérjen, felszállt az utolsó kocsira. Amint már jó messze értek egy hatalmas farakás állt közvetlen a pálya mellett. *Morse* csak az utolsó pillanatban vette észre, hogy elűti a lábát, mely a kocsiról lelógott. Hirtelen leugrott, de már késő volt, mert éppen a kocsi és a farakás

közé esett. A szerencsétlen embert szinte összepréselte a kocsi. Komoly belső sérüléseket szenvedett, annyira, hogy életbenmaradásához alig van remény. Az előjáróság megállapította, hogy egyik esetben sem vonható senki sem felelősségre.

* **Kinevezés.** A kereskedelmi miniszter *Rátay* István volt posta- és táviratisztet újból kinevezte posta- és táviratiszté.

* **Vesztett kutyák garázdálkodása B-Ujfaluban.** Valóságos izgalom tartja fogva Berettyóújfalú községét, minek oka az elszaporodott vesztett kutyák garázdálkodása. Mint azt ottani tudósítók jelentik egy hét leforgása alatt 16 embert martak meg a vesztett kutyák. Az emberek nem mernek az utcára se menni, mert félnék, hogy ők is pórul járnak. A gyermekeket meg egyáltalában nem engedik ki a szülők a házból, okulva a sok szomorú példán. Az elmúlt nnpokban *Horváth* Károly kutyája megvesztett. Mikor kijött a házból *Horváth* Károlyné kis 8 esztendő Piroška nevű leányával az eb feléjük rontott és először a gyermek karját marta meg, majd az asszony lábába harapott s elszaladt be a faluba. Egy két nap alatt tele lett a község beteg kutyákkal melyek összesen 16 embert haraptak meg. Az előjáróság tudomást szerezve a dolgról, a legszigorubb intézkedéseket rendelte el. 40 napi teljes ebzárlatot hirdetett s a kutya-pecérek fegyverrel járják be a falut s minden utcán, vagy a földeken levő ebet lelőnek. Valóságos kutyavadászat van a faluban. A riadalom igen nagy, de nem is csak a, hisz 16 ember járta már meg. A szerencsétlenek között van. Tamási Zsófia, Kiss György, Koloszik Nándor, Nagy Julis, Horváth Károly, Horváth Piroška, Demeter István, stb. A megmartak legnagyobb része gyermek 12—13 éven alul. Az előjáróság intézkedett, hogy a szerencsétlenül jártakat a Pasteur intézetbe szállítsák s ez mindjárt meg is történt. Mint értesülünk a vesztettség a kutyák között a járás több községében is fellépett. A főszolgabíró intézkedésére ott is megtörténtek az intézkedések, hogy elejét vegyék a bajnak.

* **A baja-bátaszéki hid megnyitása.** A baja-bátaszéki vasuti hid megnyitása és a bátaszék ombovári csatlakozó vasutvonal átépítése tárgyában a szegedi kereskedelmi és iparkamara kezdeményezésére ma, március 23-án deputáció megy a kereskedelmi miniszterhez, amelyben a többek között *Rimler* Károly Nagyvárad város polgármestere is részt vesz. A deputációnak azonban aligha lesz eredménye, mert valószínűleg nem válaszolhat mást a kereskedelmi miniszter, mint amint tegnap küldött Nagyvárad városához. Ez évi január hónapban Nagyvárad városa már feliratot intézett a tárgyban a miniszterhez, amelyre most jött meg a válasz. A leirat szerint a vasutépítési munkálatai már igen előrehaladott állapotban vannak; a Duna hid készen áll, de a csatlakozó pályarészeknek még olyan munkálatok végzendők, melyeknek befejezése előtt a nyilvános forgalomnak nem lehet a vonalat átadni, az üzemi biztonságának veszélyeztetése nélkül. Nevezetesen az ártérben a lábazatok kőbiztosítása hátra van s szükséges, hogy a kőszállítás akadálytalanul eszközölhető legyen. Árvíznel a forgalmat különben is be kellene szüntetni. A pálya a téli idő miatt sem volt a forgalomra alkalmas állapotba hozható. Ezen munkálatok csak tavaszi időben hajthatók végre. Továbbá a pályafelszereléséhez és benépesítéséhez is idő kell s családokat télen bajos költöztetni. Végül megjegyzi a miniszter, hogy különben is ez évi október havára volt tervezve a hid és összekötő vasutvonal megnyitása, de ennél mindenestre jóval előbb üzembe lesz helyezve a forgalom.

* **Minta orgona a kir. kath. tanítóképzőben.** Napról napra tenyesebben és intenzívebben tűnik ki a boldog emlékeztető dr *Szencsényi* Pál megyéspüspökünk nemes áldozatkészsége. A tanítóképzőnek alig néhány hónappal ezelőtt betegezett épülete fennmaradt az ő nevével. Méltán is; mert erre az intézetre 250.000 koronát áldozott. A legutóbbi

napok óta pedig a gyarapodó belső berendezés, felszerelés, kiemelik az intézetet a hasonló szervezett intézetek sorából. A felszerelések sorában az első helyet érdemli a folyó hó 15 én átadott új orgona. A nagyterem hátsó falához épített hangszer csinos kiállításával meglepi a belépőt. A padozattól a szoba tetőzetéig ér a csinos alkotás. A homlokzat cin-sipjain csillogva tórik meg a napsugár. A közelebről szemlélőt is kielégíti a hangszer. A külön épített játszóasztalnál 2 manuál foglal helye, alsó párkányán a kombinációkkal, felső részén a változatokkal. Mindegyik manuál 2—2 hangváltozattal van ellátva. Mindezt kiegészíti a 27 hangú pedálváltozat. Ezekkel és a két kupolával, valamint az öt kombinációval változatosan lehet rajta játszani. Az orgonának a célja az, hogy az ifjak gyakorlati mellett szemléltető eszközül is szolgáljon. Ennek megtestesítése az orgona főérdeme. Minden része kinyitható, szemléltető. Magában egyesíti az eddig használatos rendszereket. Négyféle rendszer szerint készült. Az I. manuál szálladája pneumatikus gépezettel kuplálás; a II. manuál tiszta gépezetes kuplálás, pedálja csuszkaladás, a változatok csőpneumatikus rendszer szerint készítnék. Valóban, ez a fontosabb hivatása ennek az orgonának. A szőlők szerencsésen vannak összeállítva és a hangszínezetük a terem arányaihoz szabva. Csak az kár, hogy a hang fizikai törvényeit szépen egyesítő mixturát ki kellett hagyni a tervezetből. A mű alkotója a már ismert nevű orgonáépítő, *Ország Antal*. Az ő kiváló szakértelmének köszönhető, hogy az intézet ilyen csinos kiállítású, ügyes szerkezetű művészi alkotáshoz jutott. Az orgona 3350 koronába került, amely összeg megboldogult megye-püspökünk hagyatékából került ki. Néhai kegyelmes urunk nagylelkűségének köszönhető, hogy az intézet olyan orgonával dicsekedhet amilyennel egyetlen más, még állami intézet sem bír.

* **Uj görög katolikus esperes.** *Rada* Demeter görög katolikus püspök *Darabanth* György háznagyát tb. esperessé nevezte ki.

* **Arany érdemkereszt egy körjegyzőnek.** Szép kitüntetés érte most Bihar-megye egyik kiváló körjegyzőjét, *Medvéssy József* várvizi körjegyző egyike azoknak, akik a vármegye szolgálatában fáradhatatlan buzgósággal és szorgalommal igyekeznek a hivatal ezer és ezer kivánalmainak eleget tenni. A király a körjegyzőnek az arany érdemkeresztet adományozta. Az adományozásról a hivatalos lap a következő királyi kéziratot közli.

Személyem körüli magyar miniszterem előterjesztésére *Medvéssy József* várvizi körjegyzőnek, sok évi buzgó szolgálata elismerésül, az arany érdemkeresztet adományozom.

Kelt Bécsben, 1909. évi március 14. én.

Ferencz József s. k.

Zichy Aladár gróf s. k.

* **Halálozás.** Részvétel értesülünk, hogy *Leitner* Lajos kéményseprő iparos, életének 55. évében vasárnap délután meghalt. Az elhunytat széles körben ismerték. Az életerős férfiú már hosszabb idő óta betegeskedett. Özvegyén kívül öreg édes anyja s testvérei gyászolják. Temetése ma, kedden délelőtt fél 9 órakor lesz a Pável-utca 21. számú háztól.

* **Fegyház vagy bitófa.** Február 15-én múlt egy éve, hogy Szabó István meggyilkolta Pottstownban *Bodis Mihályt*. A gyilkosság előzményeit, indító okát és lefolyását úgy a tárgyalás részleteit bőven ismertettük lapunkban. A norristowni esküdtszék tudvalevően két napi tárgyalás után halálra ítélte Szabót, de a halálos ítéletet még nem erősítette meg a kormányzó. Szabó ügyében nemsokára össze fog ülni a kegyelmi tanács, mely határozni fog abban a kérdésben, hogy kegyelemre ajánlja-e

Szabót a kormányzóna, vagy pedig kérje a halálos ítélet jóváhagyását. Szabó ügyvédje kérni fogja a tárgyaláson, hogy a halálos ítéletet változtassák életfogytiglani fegyházzá. *Bódisné*, akivel Szabó szerelmi viszonyt folytatott s akinek a biztatására követte el állítólag Szabó a gyilkosságot, szintén a norristowni börtön lakója. Házaságtörés miatt egy évi börtönrre ítélte az esküdtszék. A bűnös asszony néhány hónap múlva elhagyja a börtön épületét vagyis nemsokára elszenvedi azt a büntetést, melyet a földi igazságszolgáltatás reá mért. Szabó István azonban nehezen várja, hogy miként fognak határozni sorsáról földi bírái.

* **Meglopott cselédleány.** *Czigány Sáli* cseléd lakik Fűzes-u. 25. panaszt emelt Nagy Piroska cselédleány ellen, akivel együtt lakott kovátelyban s akit azzal gyanúsít, hogy ládájának feltörése után 11 kor. 60 fillér értékű ruhaneműt lopott el. Eljárás folyamatban.

* **Ellopott télikabát.** *Deutsch Benjámín* Rákóczy-ut 23. sz. a. lakos bejelentette, hogy tegnap reggel 100 korona értékű télikabátját, melyben mintegy 8 koronát kitevő pénz és egyéb tárgy is volt, ismeretlen tettes ellopta.

* **Ismeretlen tolvaj** *Weisz Mór* cipész-mester Szilágyi Dezső-utca 6. sz. a. lakos feljelentést tett ismeretlen tettes ellen, a ki tegnap este a vasuti állomáson levő nagy tolongásban óraláncától leszakította az 50 kor. értékű és arcképét tartalmazó arany zsuzsuját.

SZÍNHÁZ.

Heti műsor.

Kedd: *Tatárjárás*. Szerda: *Szép csöndesen*, *Nyílt pályán*, *Hamu*. Csütörtökön délután: *Forradalmi nász*, este: *Erdészleány*. Péntek: *Hódító keringő*, új operett. Szombat: *Hódító keringő*. Vasárnap délután: *Izrael*, este: *Hódító keringő*.

Három bemutató.

Érdekes estéje volt a színháznak vasárnap: a Holnap társaságnak három tagja vonult a közönség elé egy-egy dramolettel. Kifejezetten mint a Holnapnak estjét tüntették fel a vasárnapi premiert s így annak sikere vagy sikeretelensége egyszersmind a Holnap színpadi törekvéseinek is volt a próbája.

Általános meggyőződés volt a bemutatók után, hogy az ujnak mondott irány a színpadon inkább ujonc s nagy sikert följegyezni róluk nem lehet.

Az első *Juhász* Gyula egyfelvonásos szövedői idillje volt *»Szép csöndesen«* címmel. *Tennyron Arden* Enochját áthelyezte magyar földre. *Börcsök Menyus* haza jön Amerikából s azt tapasztalja, hogy a volt élettársa *Etel*, azóta *Gombkötő Mihály*nak lett a felesége. Ezen elbusongnak s aztán megegyeznek szép csöndesen, hogy a mi mögesett, mögesett, ezentul majd hármasan ének szép csöndesen. A téma nem új, a megoldása új, de alatta áll *Tennyson* gyönyörű, poétikus meséjének s a mi fő: akárhol elképzelhető, csak magyar parasztnál, kivált Szeged vidékén, nem. A magyar paraszt ilyenkor a büntetőtörvénykönyvvel kerül összekötésbe, de nem csinál ilyen halvérű ötvenpercentes egyezséget szép csöndesen. A közönség nem is volt megelégedve a megoldással, dacára a szereplők, *Kassai*, *E. Kovács*, *Mariska*, *Tóth Elek*, *Krasznai* és *Angyal Ilka* minden igyekezetének. A szerzőt, a kinek te-

hetsége inkább a dialogok egymásba szövésében volt érezhető, tapsokká' hívták a lámpák elé.

Sokkal zajosabb sikere volt *Marton Manó* egyfelvonásosának *»Nyílt pályán«* címmel. *Marton* nem keresett problémákat, hanem a jó ujságíró eleven érzékével belemerült a reális életbe s onnan vett ki egy megrázó képet. A kis vasuti őrház előtt soha sem áll meg a vonat. Egyszer a robogó szörnnyeteg elgázolja az öt kicsi gyermekét s a kétségbeesett apa megállítja a vonatot, hogy segítséget kapjon. Az utasok kiszállva, elégedetlenkednek, hogy most e miatt késés lesz s mikor a kalauz újra megindítja a vonatot, haragosan konstatálja, hogy tíz perc késés! Az ellentét a szegény öt kétségbeeséséhez frappánsul van kiemelve s a szerző a rövid képet hatásosan, biztos kézzel, gyakorlott tollal írta meg. A három közül ez a dramolett a legszínesebb, ennek megírása vall a legtöbb színpadi ismeretre, viszont hátránya túlságos rövidsége. Kilenc perc az egész. A szereplők *Szarvasi*, *Angyal Ilka*, *Rajcsényi*, *Vank*, *Gózon*, *Dési* a jelenet minden árnyalatát kihasználják s a közönség zajos tapsokkal jutalmazta úgy a szereplőket, mint a szerzőt.

A harmadik darab, *Mohácsi Jenő* *»Hamu«* című egy felvonásosa eredeti gondolatával emelkedik ki. A gazdag gyárost megcsalja a felesége egy festővel s a gyáros úgy áll bosszu, hogy megvásárolja a festő összes képeit s azokat hamuvá égeti. A festő tönkretette az ő boldogságát, ő meg tönkreteszi a festő dicsőségét — s a csábító megtörve roskad össze. Érdek fessítő, eredeti téma, de annak meg a kidolgozása mutat zökkenőket. A darab megindulása nehézkes és a befejezése határozatlan. A festő nyögve leroskad — de mi történik vele voltképpen? Közben is a dialóg oda nem való zökkenőkön botlik meg s az igen érdekes komoly darab néhány passzusán mosolyogni kell. De a téma eredetisége tehetségre vall s érdemes munkát végez a szerző, ha darabját átdolgozva adhatja elő újra. Sik *Rezső*, *Beregi* és *Hevesi Mariska* sok igyekezettel játszották szerepeiket s hozzájárultak, hogy a közönség kifelé menőben is lámpák elé hívta a szerzőt.

A három darab előadása a jó hosszú szünetekkel együtt kilenc óra után már véget ért. Az általános benyomás pedig az, hogy a Holnap vasárnapi színpadi próbálkozása kezdetnek megjárja, de a folytatásnak sokkal különbnek kell lennie, ha igazi irodalmi értékre kíván számot tartani.

Tatárjárás. Kedden este *Bakonyi* és *Kálmán* oly népszerűvé vált operettje, a *Tatárjárás* kerül színre. Ez az izig-vérig pompás darab nem lehet elég sűrűn a műsoron, hogy újra, meg újra telt ház ne nézze végig a nyári katonáskodás sok komikumát, a kacagtató karrikaturák mókáit és nem perdülhet elég gyakran ez a pajzán muzsika, hogy állandóan lelkes közönség ne hallgassa. A legutóbbi előadás alkalmával is oly lelkes hangulatban tüntetett a *Tatárjárás* mellett a színházjáró közönség, hogy a figyelmes igazgatóság most újból műsorra tűzte a darabot. A közönség bizonyára hálás lesz és ez alkalommal is meleg sikerű estét varázsol a színházba.

IPARÜGYEK.

Felhívás az iparos polgárokhöz! Tudomásomra jött, hogy a kerületi munkásbiztosító pénztár az 1907. és 1908-ik évekre eső baleset biztosítási díjak kiírását és behaj-

vását megkezdte. Egyben megtudtam azt is, hogy oly iparosok is kaptak fizetési meghagyást, akik sem 20 munkással, sem veszélyes ipari foglalkozást nem üznek így munkásik után balesetbiztosítási díjat fizetni nem kötelesek. Azonban tévedésből mégis megtörtént, hogy a helybeli kisiparosok fizetésimeghagyást kaptak a betegségyező pénztártól. Tudomására hozom az ipartestület tagjainak, hogy az alant irt iparosok, amennyiben 20 munkást nem foglalkoztatnak és nagy hajtóerejű gépekkel üzletük berendezve nincs nem tartoznak munkásaik után baleset illetéket fizetni s ha már ily fizetést teljesítettek az illető hivatalban a befizetett összeget visszafizetik. Arany ezüstműves és ékszerész, aranyozó, bográr, borbély és fodrász, bőröndös, cizmadia, cipész, cukrász, esztergályos, fésűs, gombkötő, hangszerkészítő, kádár, kalapos, kályha készítő, kárpitos, kefékötő, kelmefestő, kesztyűs, kocsigyártó, kőszáronó, kovács, könyvkötő, köteles, kötőnői, mézskalácsos, Nyerges, Sziogyártó, órás, puska-műves, rézőntő, sütő, férfiszabó, női szabó, magyar szabó, szűr szabó, szappanos, szücs, tajték és pipa torgó, timár, késes, asztalos. Nagyvárad, 1909. március 22. Bertsey György, ipart. elnök.

EGYESÜLETEK.

(A Szigligeti Társaság felolvasó ülése. A Szigligeti Társaság f. hó 28-án d. e. 11 órakor tartja szokásos évi Szigligeti ünnepélyét a jogakadémia dísztermében, a következő műsorral: 1. Elnöki megnyitó. Tartja Rádl Ödön elnök. 2. Néhai Rácz Mihály volt rendes tag költeményeitől néhányat felolvass Angyal Ilka, a Szigligeti-színház művésznője. 3. Ravenra utirajz, irta és felolvassa Kőszeghy József rendes tag. 4. Primaveta, rejz, irta Ritoók Emma rendes tag. A felolvasó ülésre a Társaság külön meghívókat nem bocsát ki, de az érdeklődőket szívesen látja.

TÁVIRATOK.

Véres Sándor nap.

Budapest, márc. 22. A bösörmei uton levő csendőrlaktanyában csütörtökön este Sándor napját tartották a tiszték. Amikor a jókedv tetőpontjára hágott, Gábor Péter hadapród revolvért vett elő és azzal Dezső Sándorra, az egyik jóbarátjára célzott. A revolver elsült s a golyó Dezsőt találta. Gábor ezután önmaga ellen fordította a fegyvert és mellbe lölte magát. A két sebesültet beszállították a kórházba, ahol megoperálták őket. Gábor Péter, Gábor Áronnak a nagy szabadsághősnek az unokája. A megtartott vizsgálat megállapította, hogy Gábor ittás és beszámíthatatlan állapotban követte el tettét.

SZERKESZTŐI PÓSTA.

G. R. Belényes. Előadását ápril 1-re tűzte ki a rendezőség. Levélben bővebben.

KÖZGAZDASÁG.

A gabonatözsde határidői

— Délután 4 órakor. —

Budapest, márc. 19		
Buza május	50 kilogrammonként	11.60
Buza okt. —	—	10.38
Rozs okt. —	—	8.96
Zab májusra	—	—
Zab okt. —	—	7.04
Tengeri máj. 1908.	—	6.85
Tengeri jul.	—	6.69

Ertéktözsde

— Délután 4 órakor. —

Budapest, márc. 19		
Osztrák hitelrészvény	—	631.25
Magyar hitelrészvény	—	748.—
Leszámitoló bank	—	743.75
Rimamurányi	—	561.50
Osztrák-m. államvasuti részv.	—	692.25
Közuti vasut	—	552.—
Városi villamos vasut	—	269.—

Hivatalos árfolyamok

A budapesti áru- és értéktözsde 1909. márc. 19

Magyar arany járadék 4 száz.	—	111.50
Magyar koronajáradék 4 száz.	—	93.25
Magyar koronajáradék	—	82.75
Magyar földteherment. kötvény 4. sz.	—	240.—
Horvát-szlavon földteherment. kötvény	—	95.50
Magyar nyeremény sorsjegy kölesön	—	33.50
Tisza-szab. és szegedi sorsjegy kölesön	—	94.50
Osztrák járadék papirban	—	186.—
Osztrák járadék ezüstben	—	145.—
Osztrák járadék aranyban	—	97.25
Osztrák korona járadék	—	99.—
1860. osztr. államsorsjegyek	—	116.50
Osztrák magyar bankrészvény	—	197.50
Magyar hitelbank-részvény	—	150.25
Osztrák hitelbank-részvény	—	730.—
Magyar hitelrészvény	—	748.—
London vista	—	631.50
Páris vista	—	689.50
20 márkás arany	—	23.51
20 frankos (Napoleonder)	—	19.02
Német birodalmi márka	—	117.96

REGÉNYCSARNOK.

FALUSI TÖRTÉNET.

VIG REGÉNY.

Irta: Faragó Béla.

(Folytatás.)

13

Ez alatt Ilona elkészült az öltözködéssel s nyakába trombitát akasztva, kiált a kocsi mellé . . .

Miklós ur bejött és bocsánatot kért, hogy olyan ügyetlen kocsisa van, magának kell mindent elvégezni, esedezik, ne vegye rossz néven az utas herceg, ha nem egészen jól fog hajtani. Fia, aztán csak három hete szolgál.

Nem tesz semmit, tisztelt uram. Ugy is unom magam, ha megengedi én fogok hajtani. Mivel tartozom?

— Azt kérem maid azon a stáción, srá-nitják ki, a hol a kocsim visszafordul.

— Helyes . . . Mehetünk . . . A herceg

felugrott a kocsira a kocsi mellé, kezébe kapta a gyeplőt. Ilona belefujt a trombitába, a lovak megindultak. Isten hozzád Isten veled!

Frau von Spektakl táncolt örömeiben s a vén Mézes Miklóst is kényszerítette, hogy járja vele a keringőt. Ugy is együtt táncolnak, ha a morgantikus házasság meg lesz kötve. Akkor nem lesz szükség penzióra, férj és feleség lesznek, kapnak vagyont, grofságot . . . Tralala, tralala, tralala, hi hohó . . . énekelte a derék Frau von Spektakl, halálig hurcolja táncba Miklós bácsit, ha be nem jön a herceg fuvarosa . . .

— Teens uram!

— Nő, mi kell?

— Hát engem ki fizet ki?

— A herceg.

— Azt mondta az az ur, hogy itt fizetnek ki . . .

— Fizessen herr von Mézes, fizessen.

— Igen, de nekem nincsen pénzem.

— Vegye ki a kasszából.

— Nem akarom megbolygatni.

— Megbolygatta már Ilona, mert csak pénz nélkül nászutjára nem indulhat egy hercegnő.

— Jól van, jól, de ha baj lesz . . .

— Itt van az én smuikom. A nyugdíjam. Segitünk rajta.

— No hát mit kapsz?

— A fuvar 25 frt. Minden kocsmánál megálltunk, én fizettem, szivart is én vettem, borraivalókat is osztogatott ki az az ur, összesen 10 forintot. Hát adjon a teens ur negyven forintot, kitelik minden, visszafelé vámot is kell fizetnem.

— Ne legyen smucig, herr von Mézes.

Miklós bácsi kiolvasta a négy tizedt. A pénz nála állt, beszámíthatott magának a postaz pénzzel az utolsó krajcárig, mert asszonyt, pénzt nem jó másra bizni.

Most már következtek az aranjuzei szép napok. Várhatta a kessza-vizitációt. Mit csináljon, irt 300 forintért néneasszonyának, ne hogy a herceget mindjárt az első napon pénzért kelljen megszólítani.

Frau von Spektakl az ablaknál állt s arra nézett, a merre szinte a világ legboldogabb herceget a legszebb postakocsi szöktette.

— Mi történhetik most? Azonnal kivetem a nagy pasziánszon. Jöjjön, nézze! Gondoljon maga is valamit, én is gondolok, aztán mi lesz az igaz. Ezóta már megcsókolták egymást. Mi? kérdé és könyökével tréfásan oldalba lökte Miklós bácsit.

Az utasok történetében nem várt bonyodalom állt be . . . A mint mentek, mendegéltek azaz kocogtak, minél több utat hagytak hátra, a herceg annál bizalmasabb lett. Ut-fogytával a költői ihlet terjedelmesebb lett s a tejedelmi férfiú akár csak frau von Spektakl iskolájából került volna, elkezdett szavalni mindentéle angol balladákat, melyekben a király leszáll a trónról s a pásztorleányt veszi el.

Ilonának is volt kéznél egy balladája, melyben az öreg királyt csak az gyógyítja meg, kinek a sarka alatt legtöbb fü száradt meg s az lesz a trónörökös neje. Az egész udvar füvet hord a cipője sarkában, de ezek kezének érintésétől nem gyógyul meg az öreg király, végre egy mindig meztláb járó pásztor leány vállalkozik. Kezét az öreg király homlokára teszi, meggyógyul s Boldogbirodalomnak még olyan szép és jó trónörökösneje nem volt.

A két fiatal álmodozó beszélt, beszélt és nem gondolt arra, hogy a királyfiak legszebb ábrándjait ketté vágja az udvarmester és az udvari szertartáskönyv.

(Folyt. köv.)

Székely Imre

elsőrangú úri- és női fehérnemű
tisztító intézete

Nagyvárad

Színház-utca 4.

Hant Frigyes

üveg- és porcellán kereskedése Nagyvárad,
Kossuth-utca, Mzey-ház.

Telefon szám: 474.

Bartos H. és Ésa

NAGYVÁRAD, Rákóczi-ut 2. Bazár-épület.

Kizárólagos harisnya és ernyőkülönlegességek. —
Állandó nagy raktár férfi-, női- és gyermek-har-
isnyákban s keztyükben a legegyszerűbből a leg-
finomabbig, továbbá eső- és napernyők. — Foly-
tonos újdonságok — Javítások gyorsan eszközöl-
enek. — Pontos kiszolgálás. — Szőlő árak. —

Preis R.

Paplan, madrac, szalmaszakok, pap-
lanlepedő, párnahuzat toll állandóan
kapható az ágynemű raktárban

Kossuth-utca 12.

Menyasszonyi kelengyét elkészít
ugyszintén művészi kézimunkákat

Kronemer Testvérek

Nagyvárad, Bazár-épület
színházzal szemben.

Menyasszonyi kelengyét Vász-
nat és Fehérneműt csakis

Strohmayer Pál

cégtől vegyünk!

Raktár: Nagyvárad, Szent László-tér 1. szám
a kishíd mellett.

Telefon 166.

Telefon 166

Alkalmi vásárunk felülmul

minden versenyt.

Divat selymek 75 krtól.

Női divat szövetek 46, 63, 82 kr.

Mosó barketek 22, 28, 33, 40 kr.

Mosó borduros delin 24, 26, 28 kr.

Raktárunk egyéb készlete dec. 31-ig tetemesen
le van szállítva.

KLEIN TESTVÉREK divatruháza, Zöldfa-ut elején.

Kovács József

katonai- és polgári cipész.
Ortophéd munkák.

Nagyvárad, Beöthy Ödön-utca 35.

3318—909.

Hirdetmény.

Nagyvárad város összes városrészeire vonat-
kozó, s a kir. pénzügyigazgatóság érvényesítésével
ellátott folyó 1909 évi földadó kivétési lajstromok
az 1883. évi XLIV. t.-c. 16. §-a értelmében f. é.
március 23-tól március hó 30-ig, nyolc napi köz-
szemlére a városi adóhivatal 31. sz. szobájában
azon figyelemzettel tételnek ki, miszerint érdekelt
adókötelesek, a jelzett lajstromokban terhükre előirt
adót ott megtekinthetik s az elleni netaláni felszó-
lamlásukat azon adózók, kik ezen adószemmel már
az előző évben is megróva voltak, a lajstrom köz-
szemlére kitételének uapját követő 15 nap alatt,
azok pedig, kik ezzel a folyó évben először ro-
vattak meg, ezen adójuknak szádkönyvecskéjükbe
történt bejegyzését követő 15 nap alatt a — kir.
pénzügyigazgatósághoz benyújthatják. A később be-
nyújtott felebbezés érdemi tárgyalás alá nem fog
vételni.

Magyvárad, 1909. évi március hó 21.

Városi adóhivatal.

A folyó hó végén nyilvános alá-
írásra kerülő

4½% m. kir. kincstári jegyekre

előjegyzéseket az eredeti felvételek
mellett elfogadunk.

MAGYAR BANK RÉSZVÉNYTÁRSASÁG.

Közgazdasági Bank Részv.-társ.

Nagyvárad, Teleky-utca 10 szám.

Telefon 742 sz. Postatakarékpénztár 20161 sz.

Betétek után tiszta

5% kamatot fizet.

(Betét kamatadót az intézet fizeti.)

Nagyvárad város

VILLAMOS MŰVE

Iroda és raktár: NAGYVÁRAD, Vár-tér 1.

Raktáron tartjuk a javított dr. Just-féle

Wolfram lámpát

melynek áramfogyasztása az izzólámpával szem-
ben 75 százalék megtakarítást mutat fel. 40
gyertyás W o l f r a m lámpa darabja 4.50 kor.
100 gyertyás 7 kor. 50 fill.

10 drb. egyidejű vételnél 10% eng.

Sima izzólámpa dbja 72 fillér,

tehát 5 százalék kartell áron alul.

Mindennemű izzólámpa különlegességek, fény-
ké p é s z-l á m p á k, ugyancsak 5 százalékkal
kartell áron alól kaphatók.

Csillárok,

ívlámpák

állandóan nagy választékban kapha-
tók s a villamos telepen külön e
célra épített nagy

csillár-raktárunkat
megtekintésre ajánljuk.

Ugyanott állandóan raktáron tartunk

villamos motorokat

1. léertől 12 léertől minden nagyságban

Elvállaljuk

villamos világítási

és erőátviteli berendezések felszerelését, bővítését, átalakítá-
sát, javítását, ívlámpák kezelését, hozzávaló szénpálcák szál-
litását, berakását és minden e szakmába vágó munkálatokat
a legolcsóbb árak mellett.

Költségvetések ingyen.

Telefon szám 514.

Főszerező telefonja 55. sz.

Egész éjjel ügyeletes szolgálat.

Magyar
forrás.

Hugyhajtó és Hugysavoldó

Magyar
forrás.

Szultán-forrás.

Nagyon kellemes, tiszta izü, szénsavban gazdag, dus
Lithion-tartalmu ásványviz.

Gyógyító és üdítő ital.

Dus Lithion tartalma következtében sikerrel alkalmazható vese-, húgykő- és hólyagbajok ese-
tében, továbbá a légző- és emésztő-szervek hurutos bajainak gyógyítására.

SZULTÁN Lithion-gyógyforrás-vállalat.

Kütközélség és központi iroda: EPERJES. Igazgatóság: BUDAPEST, IV., Ferencz
József-rakpart 22. — Kapható már külföldön is a következő városokban: Brüsszel-
ben, Páris, London, Newyork, Ostendében.

Telefon Eperjesen: 74.

Telefon Budapestben: III-93.

Főraktár Nagyváradon: KÁDÁR JÁNOS Rákóczi-út.

ALAPITTATOTT 1895-BEN.

DEO ADIUVANTE!

ALAPITTATOTT 1895 BEN.

Imrek Károly épület- és műbutor asztalos

Nagyvárad, Szaniszló-u. 46.

Tisztelettel értesitem igen tisztelt megrendelőimet valamint Nagyvárad és Biharvármegye igen tisztelt közönségét, hogy a szakmamba vágó mindennemű

épület- és műbutor munkákat

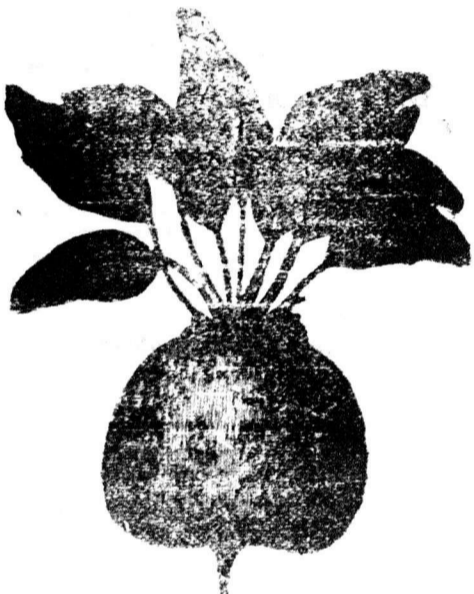
készítés végett elvállalok, azokat a legnagyobb gondtal és izléssel a mai kor igényeinek megfelelőleg tetszésre készítek bármely színben és mintára előnyös áráért. Nemkülönbén mindenféle butorokat átalakítok, javítok, fényezést és mattolást szakszerűen eszközölök. Továbbá zárdák, intézetek, iskolák, egyesületek, gazdaságok helyiségeinek felszereléseit, azoknak gondosan való jókarban tartását illetve javítását jutányos árért vállalom fel. Magamat, valamint cégemet a nagyérdemű közönség becses partfogásába ajánlva, minél gyakoribb megbízásaiért esedezve vagyok kiváló tisztelettel **IMREK KÁROLY.**

Lakás és műhely Szeniszló-
utca 46 szám. — Jó fiúk
tanulónak felvételnek.

Helyi és vidéki meghívásra
azonnal megjelenek

Alapított 1850.

Alapított 1850.

Van szerencsém a n. é. gazdaközönségnek ajánlanom
a legkiválóbb

vető-magvaimat.

Valódi eredeti kitüntetett
takarmányrépa-fajokat.
Obendorfi kerek sárga;

Mamuth óriás hosszú vörös, eken-
dorfi olajbogyó sárga palackalaku
hosszu.

Allamilag vizsgált, arankamentes, magyar
lucerna stiriai vörös lóhere.

Pázsit diszfű vegyülék.

Angol perje muhar, bükköny, paprika-
köles, kendermag, kék mák, dug hagy-
mák, cukor-cirok

Gazdálkodó és kereskedő urak figyelmét felhívom
jutányos áráimra.

A legjobb konyhakerti virágmagvak és gumók.

A t. gazdaközönség b. megrendeléseit a leg-
nagyobb készlettel várva maradok

kiváló tisztelettel:

Dell'Ortó Károly

magkereskedése a „Zöld Koszoru”-hoz.
NAGYVÁRAD, Szent László-tér.

Képes árjegyzéket kívánatra bérmentve küldök.

Vidéki megrendeléseket gyorsan és pontosan telje-
síték csomagolási költség nélkül.

TÖRLESZTÉSES JELZÁLOGKÖLCSÖNÖKET

10, 15, 20, 25, 30, 35, 40 és 50 évi visszafizetésre

féléves részletekben,

melyekben a kamat és tőke törlesztése bennfoglaltatik, 500 koronától kezdve
a legelőnyösebb feltételek mellett ad,

esetleg drága kamatozású kölcsönöket konvertál a
Polgári Takarékpénztár Részvénytársaság Nagyváradon.

Kölcsönkéreseknel telekkönyvi kivonat és kataszteri birtokiv
beküldése szükségeltetik.

BELÉPÉSI FELHIVÁS.

A „MAGYAR TAKARÉKSZÖVETKEZET”

1909. évi július hó 1-én új évtársulatot
kerd, mely 1912. június hó végéig tart.

A szövetségbe tagul bárki beléphet, ha legalább egy üzletrészt jegyez,
vagyis legalább 20 fillér heti befizetésére kötelezi magát. A befizetett összeg
három év leteltével, kamat és nyereséggel együtt a résztvevőknek kész-
pénzben fizettetik vissza. Minden tag több üzletrészt jegyezhet.

A befizetési könyvecskék mindjárt a belépés alkalmával szolgáltatnak ki.

Vidéki tagok a befizetéseket posta cheque által tejesíthetik (portó nentesen).
A szövetség célja a takarékoságot előmozdítani és tagjainak lehetővé tenni, hogy
szükség ezeleén gyorsan olesó kölcsönhöz juthassanak, nemcsak a befizetett összeg
erejéig, hanem azon felül is. Most végződő évtársulatunk is igen szép eredménnyel
működik; tagjai a re. es takarékpénztári kamatlábnál jóval magasabb osztályban
részesülnek.

A szövetség helyisége a Magyar Bank részvénytár-
saság I. emeleti üzlethelyiségében van, Nagyváradon.
(„Fekete Sas” bérpalota).

Jegyzések már a mai naptól kezdve elfogadhatnak, melynek mielőbbi
eszközlésére felkérjük a szövetség tagjait, valamint az újonnan belépni szán-
dezőket.

Nagyvárad, 1909. március havában.

A Magyar Takarékszövetkezet igazgatósága:

Dr. Adorján Emil

Lukách Géza, elnök.

Darvassy Lajos

Köszeghy József

Sziládky Ernő

Dr. Kurländer Ede.